

Ugradert

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 201102995
Vår ref: 2011/83907
Dato: 18.10.2011
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

HØRING - STYRKING AV LOVGIVNINGEN OM HÅNDHEVINGEN AV INDUSTRIELLE RETTIGHETER

Mattilsynet viser til Justis- og politidepartementets høring av 13. april 2011 om styrking av lovgivningen om håndhevingen av industrielle rettigheter m.m.

Det følger av høringsbrevet at bakgrunnen for forslaget blant annet er at mye tyder på at omfanget av inngrep i industrielle rettigheter har økt betydelig de senere årene. Selv om vi ikke kjenner til at noen sak for norske domstoler som gjelder inngrep i planteforedlerretten, mener vi at de foreslåtte endringene bør gjennomføres også i lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett (planteforedlerloven). Rettighetshaverne bør ha en like sterk stilling ved inngrep i planteforedlerretten som ved inngrep i andre industrielle rettigheter. De foreslåtte endringene i håndhevingsbestemmelsene vil videre kunne bidra til å forhindre at antallet inngrep i planteforedlerretten øker i fremtiden.

Vi er også enige i at hensynet til et enkelt og oversiktlig regelverk tilsier at reglene om håndheving i lovene om industrielt rettsvern bør utformes likt med mindre særlige hensyn tilsier avvikende løsninger. Etter vår vurdering foreligger det ikke særlige hensyn som tilsier at det ikke bør gjøres tilsvarende endringer i planteforedlerloven som i de øvrige lovene om industrielt rettsvern.

For øvrig slutter vi oss til forslagene til endringer i de enkelte bestemmelser i planteforedlerloven.

Punkt 8 i høringsbrevet gjelder forslag om endringer i reglene om sanksjoner ved krenkelse av såkalte "lignende rettigheter". Under dette punktet nevnes blant annet den særnorske merkeordningen i forskrift 5. juli 2002 nr. 698 om beskyttelse av opprinnelsesbetegnelser, geografiske betegnelser og betegnelser for tradisjonelt særpreg på næringsmidler (forskrift om beskyttede betegnelser) og bestemmelsen i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) § 31 om vern av geografiske betegnelser for vin og brennevin. Forskrift om beskyttede betegnelser er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet i fellesskap med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven). Mattilsynet forvalter bestemmelsene i forskrift om beskyttede betegnelser og spesifikke produktforskrifter som er fastsatt med hjemmel i forskriften. KSL Matmerk er delegert myndighet til å utføre nærmere bestemt saksforberedende arbeid for Mattilsynet etter forskrift om beskyttede betegnelser og er også delegert en begrenset vedtaksmyndighet. Forskrift om beskyttede betegnelser er bygget opp

Mattilsynet
103005 - Seksjon planter, økologi og GM

Saksbehandler: Marianne Skjellanger
Lappi
Tlf: 23216800
Besøksadresse: Ullevålsveien 76
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse: Postboks 383
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

www.mattilsynet.no

etter mønster fra EUs tilsvarende forordninger om dette. Forbrukerombudet og Markedsrådet fører kontroll med bestemmelsene i markedsføringsloven.

Vin og alkoholsterke drikker regnes også som næringsmidler og er derfor på generelt grunnlag omfattet av bestemmelsene i matloven og relevante bestemmelser i forskriftene som er fastsatt i medhold av loven. For eksempel er vin og alkoholsterke drikker i flere sammenhenger omfattet av de generelle bestemmelsene om merking av næringsmidler i forskrift 21. desember 1993 nr. 1385 om merking mv av næringsmidler (merkeforskriften), herunder forbudet i § 5 mot villedende merking og markedsføring av næringsmidler. Forbudet mot villedende merking og markedsføring av næringsmidler vil kunne omfatte misbruk av geografiske navn på slike produkter. Med hjemmel i matloven er det også fastsatt EØS-baserte forskrifter om vin og alkoholsterke drikker. Det dreier seg om forskrift 11. oktober 2006 nr. 1147 om vin og forskrift 11. oktober 2006 nr. 1148 om alkoholsterke og aromatiserte drikker. Disse to forskriftene inneholder blant annet egne EØS-baserte spesialbestemmelser om beskyttelse av geografiske betegnelser på vin og alkoholsterke drikker. Etter forskrift om alkoholsterke og aromatiserte drikker er blant annet de geografiske betegnelse "Norsk akevitt" og "Norsk vodka" beskyttet på EØS-nivå. Mattilsynet forvalter også bestemmelsene i disse forskriftene. Virkeområdene til bestemmelsene om geografiske betegnelser i forskriftene om vin og alkoholsterke og aromatiserte drikker er snevrere enn virkeområdet til den generelle bestemmelsen om geografiske betegnelser på vin og alkoholsterke drikker i markedsføringsloven § 31. Markedsføringsloven § 31 gjennomfører TRIPS-avtalens bestemmelser om vern av geografiske betegnelser på vin og alkoholsterke drikker i norsk rett. Forskriftene om vin og alkoholsterke og aromatiserte drikker gjelder bare for geografiske betegnelser på slike produkter som er beskyttet etter de spesielle ordningene for dette innen EØS. Slik vi ser det, vil derfor alle de geografiske betegnelse på vin og alkoholsterke drikker som er beskyttet på EØS-nivå etter forskriftene om vin og alkoholsterke drikker, også være omfattet av den mer generelle bestemmelsen om geografiske betegnelser på vin og alkoholsterke drikker i markedsføringsloven § 31.

Justisdepartementet foreslår i høringsbrevet ingen endringer i bestemmelsene som er nevnt ovenfor, ettersom departementet mener at det ikke er nødvendig å styrke regelverket om håndhevingen av disse industrielle rettighetene ytterligere.

Vi har merket oss at det i punkt 2.4 høringsbrevet er opplyst at bestemmelsene i direktiv 2004/48/EF om håndheving av immaterielle rettigheter, jf. Kommisjonens uttalelse 13. april 2005 (L 94/37), i EU gjelder fullt ut også for geografiske betegnelser (på næringsmidler, vin og alkoholsterke drikker). Direktivet er ikke en del av EØS-avtaleverket, men det uttales i punkt 3 i høringsbrevet at Norge bør ha minst like gode regler som resten av EU-landene for så vidt gjelder håndheving av industrielle rettigheter.

Forskrift om beskyttede betegnelser og forskriftene om vin og alkoholsterke og aromatiserte drikker er fastsatt med hjemmel i matloven og bestemmelsene i forskriftene håndheves av Mattilsynet – enten av eget tiltak eller etter tips fra allmennheten eller konkrete rettighetshavere. Mattilsynet har etter kapittel V i matloven er hel rekke ikke-uttømmende sanksjoner som kan benyttes ved overtredelser av bestemmelsene i regelverket. Videre er overtredelse av samtlige bestemmelser i regelverket er straffesanksjonert. Dette skiller seg dermed fra det som er tilfelle for de fleste andre industrielle rettighetene, som i stor grad må håndheves sivilrettslig av den enkelte rettighetshaver. Vi er derfor i all hovedsak enig med Justisdepartementet i at det ikke er nødvendig å innføre ytterligere bestemmelser om adgangen til sivilrettslig håndheving mv. ved misbruk av beskyttede geografiske betegnelser for næringsmidler, vin og alkoholsterke drikker i matloven.

Vi mener imidlertid at det bør gjøres endringer i bestemmelsen om vederlag og erstatning i forskrift om beskyttede betegnelser § 27a, slik at bestemmelsen blir tilsvarende det som i høringsbrevet er foreslått som et nytt annet ledd i markedsføringsloven § 30. Det vil si at det oppstilles tre alternative grunnlag for utmåling av vederlaget eller erstatningen og at det alternativet som er gunstigst for den forurettede skal legges til grunn. Matloven § 30 gir etter vårt syn tilstrekkelig hjemmel til å kunne foreslå slike endringer i forskrift om beskyttede betegnelser, og det er derfor ikke nødvendig med endringer i matloven i denne sammenheng. Så langt vi kan se, kan et eventuelt forslag om endringer av bestemmelsen i § 27a i forskrift om beskyttede betegnelser

fremsettes og fastsettes av Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790. Dette kan skje uavhengig av denne høringssaken.

Etter vårt syn, og hovedsakelig ut fra hensynet til at like tilfeller bør behandles likt, mener vi at det også bør introduseres tilsvarende bestemmelser om vederlag og erstatning for så vidt gjelder beskyttede geografiske betegnelser på vin og alkoholsterke drikker. Forskriftene om vin og alkoholsterke drikker inneholder per i dag, i motsetning til forskrift om beskyttede betegnelser, ingen bestemmelser om vederlag og erstatning. Slik vi ser det, kan dette eventuelt gjøres ved at det enten introduseres bestemmelser om vederlag og erstatning i forskriftene om vin og alkoholsterke og aromatiserte drikker og markedsføringsloven § 31 eller eventuelt bare i markedsføringsloven § 31, som har det videste virkeområdet av disse bestemmelsene, jf. ovenfor.

Vår foreløpige vurdering er at matloven § 30, som gjelder generelt for beskyttede betegnelser for alle næringsmidler (dermed også beskyttede betegnelser på vin og alkoholsterke drikker), gir tilstrekkelig hjemmel til å kunne foreslå slike endringer i forskriftene om vin og alkoholsterke og aromatiserte drikker. Landbruks- og matdepartementet har myndighet til å fastsette forskriftsendringene, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790. Dette kan skje uavhengig av denne høringssaken.

Alternativt kan dette gjøres ved at Justisdepartementet foreslår tilsvarende endringer i markedsføringsloven § 31 som departementet har foreslått i et nytt annet ledd til markedsføringsloven § 30. Vi ber Justisdepartementet vurdere nærmere om virkeområdet til bestemmelsen i markedsføringsloven § 31 er vid nok til også å omfatte beskyttede geografiske betegnelser under forskriftene om vin og alkoholsterke og aromatiserte drikker. Hvis ja, vil det ikke være nødvendig med endringer i disse forskriftene.

Med hilsen

Kåre Oskar Larsen
Seksjonssjef planter, økologi og GM